

творчого мислення, що дозволить розширити і якісно покращити подальші пошуки шляхів рішення даної проблеми.

Список використаних джерел

1. Ігнатенко Н. Новій школі – учитель нового типу // Рідна школа. – 2002. – №7. – С.10-11.
2. Ладивір С. Плекаймо дослідників і мудрих мислителів // Дошкільне виховання. – 2004. – №5. – С.3-7.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI ст.// Освіта України – 2002. – №16. – С.3-9.
4. Обухов А.С. Исследовательская деятельность как возможный путь вхождения подростков в пространство культуры // Развитие исследовательской деятельности учащихся: методический сборник. – М., 2001. – С.45-64.
5. Остапчук О.Є. Діяльність учителя: готовність до інновацій. – Кривий Ріг.: ПП «Іріда», 2004. – 155с.
6. Савенков А.И. Психологические основы исследовательского подхода к обучению: Учебное пособие. – М.: «Ось -89». – 2006. – 480с.
7. Савченко О. Удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – К.: Пед. преса, 2001. – Вип.3. – Ч1. – С.3-8.
8. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори – К.: Рад. школа – Т2. – 356с.

*І.О.Зелена
аспірант,
Південноукраїнський
державний педагогічний
університет, м. Одеса*

**РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ЕСТЕТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ТА
РЕФЛЕКСІЇ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ**

В статті розглянуто роль професійно-естетичної спрямованості та рефлексії у формуванні естетичного світогляду майбутніх учителів. Доказано, що наявність такої спрямованості та забезпечення рефлексивного управління процесом формування естетичного

Розділ I. Теоретичні основи педагогіки вищої школи

мировоззрення являються педагогическими условиями формирования этого мировоззрения.

Ключевые слова: профессионально-эстетическая направленность, рефлексивное управление, эстетическое мировоззрение.

В статті розглянута роль професійно-естетичної спрямованості та рефлексії у формуванні естетичного світогляду майбутніх учителів. Доведено, що наявність цієї спрямованості та забезпечення рефлексивного управління процесом формування естетичного світогляду є педагогічними умовами формування цього світогляду.

Ключові слова: професійно-естетична спрямованість, рефлексивне управління, естетичний світогляд.

The article considers the role of professional-aesthetic orientation and reflexion in the process of aesthetic outlook formation of future teachers. It is proved that the availability of this orientation and the provision of reflexive guidance of the process of aesthetic outlook formation are pedagogical conditions of this outlook formation.

Keywords: professional-aesthetic orientation, reflexive guidance, aesthetic outlook.

Нова освітня парадигма актуалізує проблему естетизації всього навчально-виховного процесу. Сьогоднішній вчитель – це «зразок для наслідування», примножувач культурного потенціалу нації, носій духовної культури, який відіграє важливу роль у формуванні естетичного світогляду молоді. Незаперечним є факт, що саме педагогічна діяльність учителів гуманітарного-естетичного циклу спрямована на формування естетичного сприйняття, естетичних почуттів, смаків, ідеалів, цінностей тощо. На жаль, сьогодні головна мета у вищих навчальних закладах зосереджується лише на засвоєнні певного обсягу знань та вмінь студентів зі «своєї» спеціальності. Актуальність проблеми, яка презентується, змусила нас більш детально зупинитися на розгляді питання наявності професійно-естетичної спрямованості майбутніх учителів до формування естетичного світогляду та забезпеченні рефлексивного управління цим процесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існуюча джерельна база з проблеми підготовки майбутнього вчителя засвідчує посилення спрямованості до естетичного виховання, при чому не лише у позааудиторній, але й у навчально-виховній аудиторній діяльності. Ціла плеяда вчених, серед яких зазначимо Н.Г.Калашник, О.М.Кириченко, Н.М.Конишеву, Л.Т.Левчук, Л.М.Масол, Н.Є.Миропольську, Г.М.Падалку, О.П.Рудницьку, Г.П.Шевченка

фокусують свою увагу на вивченні тих чи інших аспектів цього питання. Дослідженню спрямованості присвячено роботи В.О.Сластьоніна (професійно-педагогічна спрямованість), В.П.Андрющенка(художньо-естетична спрямованість). Розглядом рефлексії займалися такі вчені, як Т.Г.Жаровцева, Ю.М.Кулоткін, Г.С.Сухобська, Г.І.Щукіна та ін.

Мета даної статті полягала у з'ясуванні ролі, яку відіграє професійно-естетична спрямованість та рефлексія у формуванні естетичного світогляду майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. О.М.Кириченко [3], обгрунтовуючи необхідність естетичного виховання, наголошує на тому, що воно має багатоплановий характер, оскільки формує загальну естетичну культуру людини, її естетичні запити та потреби, смаки та ідеали, інтереси та звички і виявляється в усіх сферах трудової та суспільної діяльності, а також в особистому житті. Особливий інтерес в аспекті нашого дослідження викликає думка вченої про те, що вузівська підготовка майбутніх учителів повинна бути сконцентрована не тільки в навчальному процесі, але й на позааудиторних заняттях [3, с. 3].

Вагоме місце у формуванні естетичного світогляду майбутніх учителів має належати естетиці, етиці, літературі, педагогіці, країнознавству тощо. На нашу думку, виховання естетично-розвинутої особистості передбачає використання естетичного потенціалу всіх навчальних дисциплін, але провідне належить саме предметам художньо-естетичного циклу.

Н.М.Конишева висловлює думку, що кожний навчальний предмет з урахуванням його специфіки, а також уся навчально-виховна атмосфера педагогічного вузу повинні сприяти формуванню естетичної культури, а отже, на нашу думку, й естетичного світогляду майбутніх учителів. Головним критерієм сформованості професійно-педагогічної готовності вчителя дослідниця вважає культуру педагогічного мислення[4, с.88-90].

В.О.Сластьонін підкреслює той факт, що в структурі особистості вчителя особлива роль належить професійно-педагогічній спрямованості. Вона є тим каркасом, навколо якого компонується головні професійно-вагомні властивості особистості вчителя [6, с. 27].

В.П.Андрющенко у своєму дисертаційному дослідженні стверджує, що художньо-естетична спрямованість виражається

наявності у студентів естетичних смаків, естетичних ідеалів та широких інтересів до оточуючого світу. Знання художніх творів різних жанрів і видів мистецтв в різних історичних епохах допомагає студентам глибше сприймати естетичні ідеали, виховує у них естетичну спрямованість, інтерес до мистецтва, художньо-естетичну культуру. Завдяки художньо-естетичній спрямованості розвивається здібність емоційного сприйняття естетичних явищ прекрасного в мистецтві і оточуючій дійсності. В процесі естетичного сприйняття студенти виявляють причинно-наслідкові зв'язки між явищами оточуючого світу, дають їм емоційно-естетичну оцінку [1, с.65].

Ми дотримуємось думки, що однією з головних задач формування естетичного світогляду майбутнього учителя є виховання естетичної спрямованості особистості, що передбачає формування естетичного сприйняття, ідеалу, смаку, оцінки, естетичної потреби, почуттів, інтересів, цінностей та ін.) та поєднання пізнавально-естетичної спрямованості з педагогічною.

Однак, окрім наявності професійно-естетичної спрямованості для формування у майбутніх учителів естетичного світогляду необхідно ще забезпечення рефлексивного управління процесом формування цього світогляду. Сьогоднішня освітня ситуація потребує від студентів педагогічних вузів рефлексивності як необхідної професійної якості.

Дослідженню проблеми рефлексії присвячено праці Ю.М.Кулюткіна, Г.С.Сухобської, Г.І.Щукіної. Як зазначає Ю.М.Кулюткін, у сучасній науці поняття рефлексії вживається у двох основних значеннях. По-перше, рефлексія співвідноситься з самосвідомістю особистості. Рефлексія – принцип людського мислення, що спрямовує його на осмислення власних передумов; предметний розгляд самого знання; критичний аналіз його змісту та методів; діяльність самопізнання, що розкриває внутрішню будову та специфіку духовного світу людини. По-друге, рефлексія розглядається як процес відбиття однією людиною світу іншої людини. Рефлексія – не лише знання і розуміння іншого, але й знання того, як цей інший розуміє «рефлексуючого» індивіда [5].

Т.Г.Жаровцева вважає, що в контексті гуманізації вищої педагогічної освіти принцип рефлексії є одним з базових. Лише професійна рефлексія викладача та рефлексивний засіб включення в процес власної педагогічної підготовки студента визначають не тільки

оволодіння майбутнім педагогом необхідним набором знань та вмінь, але гарантують його розвиток як професіонала. Рефлексія завжди пов'язана з творчістю; рефлексія, як одна з властивостей особливості лежить в основі її саморозвитку, відкритості особистості новому досвіду, іншим людям; професійна рефлексія забезпечує накопичення педагогом нового досвіду, розвиток індивідуального стилю педагогічної діяльності [2, с. 141].

Виходячи з точки зору Т.Г.Жаровцевої, ми можемо стверджувати, що у формуванні естетичного світогляду майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу рефлексивний підхід гарантує усвідомлення студентом не лише унікальності своєї особистості, але й індивідуальної неповторності себе як професіонала.

Необхідність рефлексії в педагогічній діяльності, стверджує Т.Г.Жаровцева, пов'язана з тим, що вона дозволяє педагогу постійно орієнтуватися у змінах, які закономірно відбуваються у самій особистості вихователя і від яких залежить оцінка дітей та власної педагогічної діяльності. У першу чергу це торкається рівня професійної майстерності, світогляду, цінностей особистості, психологічних характеристик професійної діяльності самого педагога [2, с.142-143]. Отже, на нашу думку, саме в ході рефлексивного управління процесом формування естетичного світогляду він формується найбільш ефективно, оскільки рефлексія –це не просто усвідомлення того, що є в людині, але й перебудова самої людини, зокрема її індивідуальної свідомості, відповідного світогляду.

Висновки. Таким чином, наявність професійно-естетичної спрямованості та рефлексивне управління процесом формування естетичного світогляду забезпечують ефективність формування цього світогляду. Отже, ми вважаємо наявність професійно-естетичної спрямованості майбутніх учителів до формування естетичного світогляду та забезпечення рефлексивного управління процесом формування естетичного світогляду педагогічними умовами формування цього світогляду.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у з'ясуванні інших умов формування естетичного світогляду майбутніх учителів.

Список використаних джерел

1. Андрющенко В.П. Педагогические условия формирования готовности будущих учителей к музыкально-эстетической

- деяльності: Дис. ... на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования»/В.П.Андрющенко. – Одесса, 2000. – 208с.
2. Жаровцева Т.Г. Рефлексія в педагогічній діяльності майбутнього фахівця дошкільної освіти//Науковий вісник ПДПУ ім. К.Д.Ушинського, 2002. – Вип.10. – С.141-143.
  3. Кириченко О.Н. Эстетическая подготовка учителя в университете(на опыте естественных факультетов): Автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец.13.00.01 «Теория и история педагогики»/О.Н.Кириченко.– Минск, 1983. – 22с.
  4. Коньшева Н.М.Содержание и структура профессиональной готовности учителя к эстетическому воспитанию школьников//Формирование личности учителя в системе высшего педагогического образования. – М.,1979.–С.78-90.
  5. Кулюткин Ю. Н., Бездухов В. П. Ценностные ориентации и когнитивные структуры в деятельности учителя. – Самара: СамГПУ, 2002. – 400 с.
  6. Слостенін В.А. и др. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений/ В.А. Слостенін, И.Ф.Исаев, Е.Н.Шиянов; Под ред. В.А. Слостенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576с.

О.А.Гушко,
викладач,
Криворізький ДПУ

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «ІННОВАЦІЯ» ТА «ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ» В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

В сфері освіти інноваційна діяльність досліджується педагогічною інноватикою, поняття «інновація», в якій, виступає найважливішим гносеологічним орієнтиром. Стаття присвячена проблемі існування різних поглядів на визначення суті понять «інновація», «нововведення», «новація», «інноваційна діяльність».

Ключові слова: інновація, новація, нововведення, педагогічна інноватика, інноваційність сучасної освіти, інноваційна діяльність, модернізація освіти.

В сфере образования инновационная деятельность исследуется педагогической инноватикой, понятие «инновация», в которой, выступает важнейшим гносеологическим ориентиром. Статья посвящена проблеме